

TDP004

Abstraktion, Klasser, överlagring och
testdriven utveckling

Eric Ekström

Institutionen för datavetenskap

Handout version

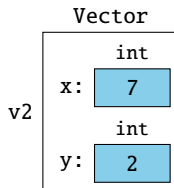
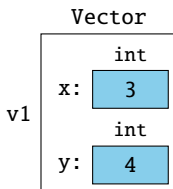
- 1 **Aggregat**
- 2 Klasser
- 3 Filuppdelning
- 4 Inkludering och kompilering
- 5 Överlagring
- 6 Operatoröverlagring - Livekod
- 7 Undantag
- 8 Testning

Aggregat

```
struct Vector
{
    int x;
    int y;
};

int main()
{
    Vector v1 {3, 4};
    Vector v2 {7, 2};

    cout << v1.x << endl;
    cout << v2.y << endl;
}
```


Vi kan samla data som tillsammans har en större betydelse.
Ett aggregat är en ny, egenskapad datatyp som består av flera andra data.
Man kan komma åt en del av objektet m.h.a punkt-operatörn.

Aggregat

övning: Skapa ett aggregat för följande koncept.

- Ett datum

```
struct Date
{
    int year;
    int month;
    int day;
};
```

- Information om en bok

```
struct Book
{
    std::string title;
    std::string author;
    int publication_year;
};
```

- 1 Aggregat
- 2 **Klasser**
- 3 Filuppdelning
- 4 Inkludering och kompilering
- 5 Överlagring
- 6 Operatoröverlagring - Livekod
- 7 Undantag
- 8 Testning

Klasser

Imperativt

```
struct Vector
{
    int x;
    int y;
};

double length(Vector const& v)
{
    return sqrt(v.x * v.x + v.y * v.y);
}

int main()
{
    Vector v {3, 4};
    cout << length(v) << endl;
}
```

Objektorienterat

```
class Vector
{
public:
    int x;
    int y;

    double length() const
    {
        return sqrt(x * x + y * y);
    }
};

int main()
{
    Vector v {3, 4};
    cout << v.length() << endl;
}
```

Klasser

Ny terminologi:

- Klass
- Objekt / Instans
- Datamedlem (medlemsvariabel)
- Medlemsfunktion

Nya koncept:

- Synlighet och inkapsling: `public`, `private`
- Ändringsskydd på funktioner
- Hur vet vi vilken x och y det handlar om?

Klasser

Klass

- En sammansatt datatyp
- Beskriver
 - hur en varibel skulle kunna se ut
 - vilken data variabeln ska ha
 - vilka funktioner som går att applicera på datan

```
class A
{
public:
    int x; char y;
    void foo();
};
```

Objekt

- En variabel
 - datatyp
 - namn
 - värde
- Har funktioner som verkar på datan

```
A a {1, 'c'};

a.foo();
```


Datamedlem

- En variabel inuti en klass
- Skapas och tas bort med varje klassobjekt
- Varje klassobjekt har en egen uppsättning datamedlemmar
- Representerar klassens datainnehåll
- Beskriver relationen “består av” eller “har”
- Är “global inom klassen”
- Kan skyddas från åtkomst “utifrån”
- Får startvärden via konstruktors datamedlemsinitieringslista!

Medlemsfunktion

- Funktion inuti en klass
- Funktionen tillhör klassen
- Kan endast anropas utifrån ett objekt
- Har automatiskt tillgång till objektets datamedlemmar (objektet skickas med till funktionen automatiskt)

Klasser - synlighet

Innehållet i en klass kan placeras i:

- public
- private
- protected (senare)

public - synligt från annan programkod

private - endast synligt från funktioner i klassen

protected - återkommer vi till i samband med arv & polymorfi

- Kompilatorn ser till att reglerna följs

```
class Vector
{
public:
    float length() const
    {
        // Ok
        return sqrt(x * x + y * y);
    }
private:
    int x;
    int y;
};

int main()
{
    Vector v {3, 5};
    // Komplierar ej
    v.x = 7;
    cout << v.length() << v.x;
}
```

Klasser - inkapsling

- Extern kod kan bara använda det som är publikt!
- Det är tydligt vad vi avser extern kod ska använda
- Vi kan ändra allt som är privat senare och övrig kod påverkas inte eftersom kompilatorn förbjudit att använda annat än publika medlemmar
- Vi kan förhindra att datamedlemmar får fel värden. Alla ändringar går kontrollerat via våra medlemsfunktioner

Standard: Försök gör så mycket som möjligt privat!

Klasser - ändringsskydd

Vi kan ange att en funktion inte kommer ändra på någon av objektets datamedlemmar

```
class Vector
{
public:
    float length() const;
};
```

- Anges med `const` efter funktionsdeklarationen
- Avsaknat av `const` anger ATT funktionen ändrar objektet (även om den inte gör det)
- Förtydligar för den som skriver koden, den som använder koden, och kompilatorn kontrollerar.
- Viktigt för konstanta objekt (t.ex. `const&` på parametrar)

Klasser - konstruktor

En konstruktor är en speciell medlemsfunktion som anropas när ett objekt skapas

```
class Vector
{
public:
    Vector(int init_x, int init_y)
        : x { init_x }, y { init_y } // datamedlemsinitieringslista
    {
        // Funktionsblock
    }

private:
    int x;
    int y;
};
```

- Tanken är att vi i konstruktorn tilldelar datamedlemmarna sina värden
- Inget returvärde -> resultatet är ett skapat objekt
- Har alltid samma namn som klassen
- I medlemsinitieringslistan får datamedlemmarna sina värden

Klasser - konstruktor

Varför inte bara sätta värden efter?

```
int main()
{
    Vector v {};
    v.x = 4;
    v.y = 5;
}
```

Dåligt!

- Exponerar interna detaljer
- Ingen felkontroll
- Opraktiskt
- Bryter inkapsling

Klasser - konstruktör

- Kan vi ha flera olika konstruktörer?
- Vad händer om vi inte skapar en konstruktör?

```
// Flera konstruktörer  
Vector();  
Vector(int x, int y);  
  
// default-konstruktör  
Vector() = default;
```

Flera konstruktörer kan finnas förutsatt att de har olika inparametrar.
Vi kommer alltid ha en konstruktör.
Om vi inte anger en skapar kompilator en åt oss.

- 1 Aggregat
- 2 Klasser
- 3 Filuppdelning**
- 4 Inkludering och kompilering
- 5 Överlagring
- 6 Operatoröverlagring - Livekod
- 7 Undantag
- 8 Testning

Filuppdelning

main.cc

```
#include <iostream>

#include "vector.h"

int main()
{
    Vector v {3, 4};
    v.normalize();
    cout << v.length()
         << endl;
    return 0;
}
```

vector.h

```
class Vector
{
public:
    Vector(int x, int y);
    float length() const;
    void normalize();

private:
    int x;
    int y;
};
```

vector.cc

```
#include "vector.h"
float Vector::length() const
{
    return sqrt(x * x + y * y);
}

void Vector::normalize()
{
    float d { length() };
    x = x / d;
    y = y / d;
}
```

- Klassdeklaration i en headerfil (.h)
- Definition av medlemsfunktioner i en implementationsfil (.cc)
- main-funktion i ett huvudprogram (.cc)

Filuppdelning

Varför lägger vi klassdeklarationen i en h-fil?

- h-filen blir ett gränssnitt som programmet (och programmeraren) kan vända sig till för att veta vad klassen kan göra.
- Implementationsdetaljer är gömda. Vi ska inte behöva veta hur en klass fungerar för att använda den.
- Vi undviker dubbla definitioner av medlemsfunktioner när vi inkluderar koden i andra filer.

- 1 Aggregat
- 2 Klasser
- 3 Filuppdelning
- 4 Inkludering och kompilering**
- 5 Överlagring
- 6 Operatoröverlagring - Livekod
- 7 Undantag
- 8 Testning

Inkludering och kompilering

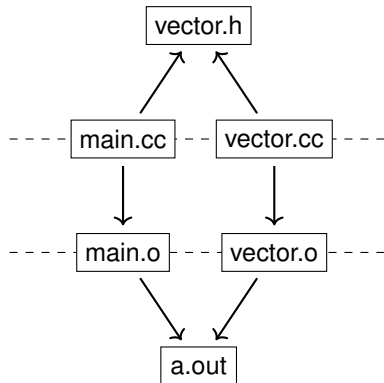
Hur får anropande programmet tillgång till definitionerna?

```
$ g++ main.cc  
/usr/bin/ld: /tmp/ccJZJjgm.o: in function 'main':  
/main.cc:12: undefined reference to 'Vector::length() const'  
collect2: error: ld returned 1 exit status
```

Vi måste kompilera vår implementationsfil också!

```
$ g++ main.cc vector.cc
```

Inkludering och kompilering

- Preprocessor - inkludering
- Kompilering - skapar kompilerade objekt-filer (.o)
- Länkning - länkar samman o-filer till ett körbart program

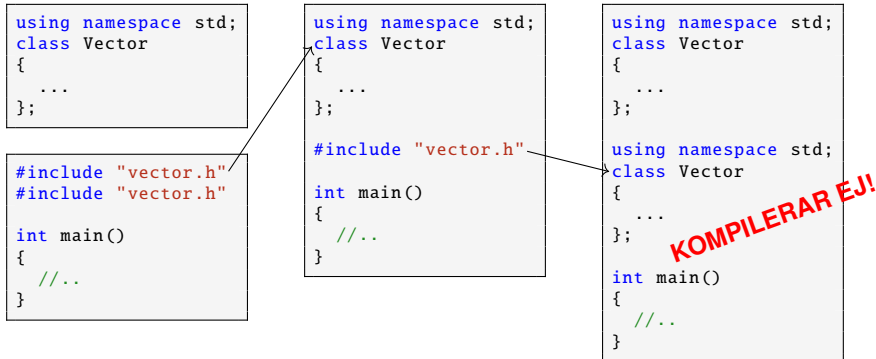
Inkludering och kompilering

- .cc-filer kompileras
- .h-filer inkluderas
- Kompilera **aldrig** en h-fil!

Om man kompilar en h-fil genereras en .gch-fil som kompilator kommer använda i framtiden istället för en uppdaterad h-fil. Ta alltid bort filer med ändelse .gch!

Inkludering och kompilering

Vad händer om vi inkluderar samma fil två gånger?

Inkludering och kompilering

Vi behöver en header guard!

```
#ifndef VECTOR_H
#define VECTOR_H

class Vector
{
    ...
};

#endif
```

- Alla h-filer **ska** ha en header guard.
- Använd aldrig `using namespace std;` i en h-fil. Då tvingas alla som inkluderar vår fil att också `using namespace std;`

- 1 Aggregat
- 2 Klasser
- 3 Filuppdelning
- 4 Inkludering och kompilering
- 5 Överlagring**
- 6 Operatoröverlagring - Livekod
- 7 Undantag
- 8 Testning

Funktionsöverlagring

- I C++ kan flera funktioner ha samma namn
- Antal parametrar och deras typer avgör vilken som anropas
- Kompilatorn väljer den som matchar

```
int triangle_area(int base, int height);           // v1  
int triangle_area(int side1, int side2, int side3); // v2  
int triangle_area(int side1, int side2, double angle); // v3
```

```
cout << triangle_area(1, 1);           // v1 anropas  
cout << triangle_area(1, 1, 1);        // v2 anropas  
cout << triangle_area(1, 1, 1.0);      // v3 anropas
```

Funktioner - default-argument

Ibland vill vi att en parameter alltid ska få ett visst värde, om vi inte anger något annat.

- Vi sätter ett default-argument på den parametern.
- Parametrar med default-argument måste ligga sist i parameterlistan.
- Default-argument anges endast i deklarationen av en funktion. Ej vid definition.

```
void setfill(char fill_char = ' ');
```

```
setfill('*'); // fyll ut med '*'  
setfill();   // fyll ut med ' '
```

Operatoröverlagring

Hur kan vi addera två vektorer och skriva ut resultatet?

```
Vector v1 {3, 4};  
Vector v2 {2, 5};  
  
Vector v3 { v1 + v2 };  
  
cout << v3 << endl;
```

KOMPILERAR EJ!

Operatoröverlagring

Hur fungerar strängaddition? Hur vet kompilatorn vad som ska göras?

```
string s1 {"c++ är "};  
string s2 {"bäst!"};  
  
string s3 { s1 + s2 };  
cout << s3 << endl;
```

Det finns en funktion!

```
string operator+(string const& lhs, string const& rhs)  
{  
    // slå ihop två strängar  
}
```

Operatoröverlagring

```
Vector v3 { v1 + v2 };  
// ekvivalent med  
Vector v3 { operator+(v1, v2) };
```

övning: Hur skulle funktionsdeklarationen för operator+ se ut i vårt fall?

```
Vector operator+(Vector const& lhs, Vector const& rhs)  
{  
    // Implementera vektor-addition!  
}
```

Operatoröverlagring

Det går också att skapa en operator som en medlem:

```
v1 + v2;  
// ekvivalent med  
v1.operator+(v2);
```

övning: Hur skulle vår funktionsdeklaration se ut om det var en medlemsfunktion?

```
Vector Vector::operator+(Vector const& rhs) const  
{  
    // Implementera vektor-addition!  
}
```

Var är lhs? Varför är funktionen const?

Operatoröverlagring

Två sätt att skriva en operator:

```
[returtyp] operator[symbol]([left], [right])  
{  
    // Instruktioner  
    [retursats]  
}
```

```
[returtyp] [klass]::operator[symbol]([right])  
{  
    // Instruktioner  
    [retursats]  
}
```

Operatoröverlagring

Vilken variant ska man välja när?

- Båda är okej. Välj den ni vill, men var så konsekventa det går!
- Det finns dock stunder då vi tvingas välja alternativ 1:
 - Om operanden på vänster sida är av en typ vi inte kan styra över.

```
Vector v {3, 4};  
v = 2 * v; // 2.operator*(v) fungerar ej!
```

Operatoröverlagring

På [cppreference](#) kan vi se hur operatorer ska vara implementerade.

övning: Hur ser funktionsdeklarationerna ut för de två olika fallen av `operator<<`? Vilken av dem är genomförbar?

```
Vector v1 {3, 4};  
Vector v2 {2, 5};  
  
cout << v1 << v2 << endl;
```

```
ostream& ostream::operator<<(Vector const& rhs);  
ostream& operator<<(ostream& os, Vector const& rhs);
```

Operatoröverlagring

Hur ska vi använda operatoröverlagring?

- Använd operatoröverlagring om det
 - är naturligt och väntat
 - inte har några bieffekter
- Använd endast en operator till sitt tänkta ändamål
- Härma beteendet av andra operatorer i C++

- 1 Aggregat
- 2 Klasser
- 3 Filuppdelning
- 4 Inkludering och kompilering
- 5 Överlagring
- 6 **Operatoröverlagring - Livekod**
- 7 Undantag
- 8 Testning

Operatoröverlagring - Livekod

```
class Date
{
public:
    bool operator< (Date const& rhs) const;
    bool operator==(Date const& rhs) const;

    Date& operator+ (int days) const;
    Date& operator+=(int days);

    Date& operator++();
    Date operator++(int);
};

std::ostream& operator<<(std::ostream& os, Date const& rgs);
```

- 1 Aggregat
- 2 Klasser
- 3 Filuppdelning
- 4 Inkludering och kompilering
- 5 Överlagring
- 6 Operatoröverlagring - Livekod
- 7 Undantag**
- 8 Testning

Undantag

Hur ska en programkomponent signalera till en annan att de värden komponenten fått att arbeta med inte är användbara?

- I första hand, se till att programmet inte kompilerar!
 - Välj bra datatyper så att det endast går att skicka in korrekt data.
- I andra hand, kasta ett undantag!

Undantag - kasta

Om ett undantag kastas avbryts den nuvarande funktionen och den anropande funktionen får en notis om att ett undantag kastades. Denna måste då fånga undantaget eller kasta om undantaget.

```
throw std::logic_error("Ett meddelande");  
throw std::runtime_error("Ett meddelande");
```

Om ett undantag kastas i main() avbryts körningen:

```
terminate called after throwing an instance of 'std::logic_error'  
what(): Ett meddelande  
Aborted (core dumped)
```

Undantag - fånga

“Kör instruktionerna i block1. Om det där kastas ett undantag, avbryt block1 och kör instruktionerna i block3. Då körs inte block2.”

```
int main()
{
    try
    {
        // block1
        // block2
    }
    catch(std::exception& e) //Fångar alla standard-undantag
    {
        // block3
    }
}
```

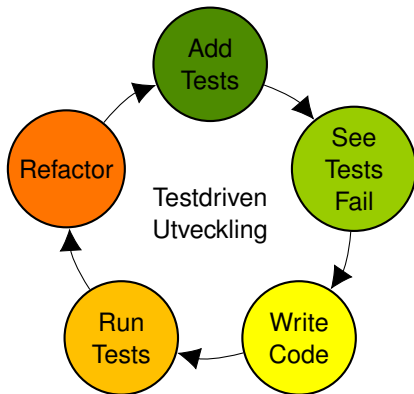
Undantag - exempel

```
int factorial(int i)
{
    if (i < 0)    throw std::logic_error("I can't compute that!");
    if (i <= 1)  return 1;
    else         return factorial(i - 1) * i;
}
```

```
int main()
{
    try
    {
        int x { factorial(3) };
        int y { factorial(-5) };
        cout << x << endl;
    }
    catch(std::exception& e)
    {
        std::cout << "Error: " << e.what() << std::endl;
    }
}
```

- 1 Aggregat
- 2 Klasser
- 3 Filuppdelning
- 4 Inkludering och kompilering
- 5 Överlagring
- 6 Operatoröverlagring - Livekod
- 7 Undantag
- 8 Testning**

Testdriven utveckling (TDD)

Catch

```
#include "catch.hpp"
#include <stdexcept>

int factorial(int i)
{
    if (i < 0)    throw std::logic_error("I can't compute that!");
    if (i <= 1)  return 1;
    else        return factorial(i - 1) * i;
}

TEST_CASE( "Test factorial() function" )
{
    CHECK( factorial(1) == 1 );
    CHECK( factorial(3) == 6 );

    CHECK_FALSE( factorial(1) == 2 );

    CHECK_THROWS( factorial(-1) );
}
```

Testa med Catch

- Behöver testramverket catch:
 - `catch.hpp`, `test_main.cc`
 - Finns i givna filer på kurshemsidan.
- Behöver testfil och tillhörande kod som ska testas.

Kompilera koden som vanligt.

*.cc och *.cpp kompileras. *.h, *.hh och *.hpp inkluderas!

```
w++17 test_main.cc kod_test.cc kod.cc  
./a.out
```

```
=====
```

All tests passed(89 assertions in 14 test cases)

Snabbare kompilering

Kompilera `test_main.cc` separat. Detta görs bara en gång:

```
w++17 -c test_main.cc
```

- `-c` utför endast kompilering, ej länkning. Genererar en objektfil

Kompilera övriga filer och länka in `test_main.o`:

```
w++17 test_main.o kod_test.cc kod.cc
```


www.ida.liu.se/~TDP004/